

BILTEN

DRUŠTVO SLOVENCEV "SAVA" V BEOGRADU

DRUŠTVO SLOVENACA "SAVA" U BEOGRADU

Letnik II, številka 4

Beograd, december 2004.

Spoštovani!

V tej številki Biltena vas nagovarjam kot prijatelj, ki je od ustanovitve Društva do danes na mestu predsednika. V prvi polovici leta 2005 poteče štiriletni mandat za katerega sem izvoljena in sem menila, da bi bilo dobro na določen način povzeti dosedanje delo Društva in poudariti tisto, kar lahko usmeri nadaljnje delo.

Obdobje od utemeljitve dalje je bilo zaznamovano z naporu, da se ustvari stabilno jedro okoli katerega bi se zbrali ljudje povezani s skupnim poreklom. V Statutu društva je zapisano, v odločbi o registraciji pa poudarjeno, da je osnovna aktivnost društva "... povezovanje ljudi slovenskega porekla, okrepitev prijateljstva med slovenskim, srbskim in vsemi ostalimi narodi na ozemlju Republike Srbije."

Tukaj ne bi posebej poudarjala, kaj je vse narejeno v preteklih štirih letih, ker o tem obstajajo zapiski v Biltenu, kjer se vsak lahko informira o naših akcijah. Rada bi pa poudarila tri reči, ki so po mojem mnenju zaznamovala delo Društva. Predvsem bi opozorila na skrb o učenju jezika. Organiziranje rednega pouka, priprava različnih projektov in učenja jezika v Sloveniji, so del zajetnega programa, ki ga sistematično, vztrajno in predvsem strokovno vodi dr. Maja Đukanović. Naj dodam, da je zahvaljujoč številnim projektom v organizaciji Društva vsem članom predstavljena tradicija okolja iz katerega izhajajo. Kot posebno dragocenost bi poudarila številna prijateljstva, ki so se v Društvu porodila ter možnost, da se v mirnem kotičku Višegradske 23 v prostorih v prvem nadstropju člani občasno zberejo in v prijetnem vzdušju povejo kakšno besedo v materinščini.

Čas pred nami bo vsekakor prinesel nove izzive in globoko verjamem, nove pozitivne akcije. Preteklo obdobje je pokazalo določene nelogičnosti v sistemskih rešitvah vodenja Društva. Zato predsedstvo intenzivno razmišlja o preoblikovanju sistema vodenja. Bistvo spremembe bi bilo to, da so naloge razdeljene v dva sektorja. En sektor bi bil pooblaščen za operativno-financijske zadeve, drugi pa bi skrbel o posameznih akcijah, predstavitev Društva, koordinaciji dela z drugimi sorodnimi društvi in podobno.

Uresničevanje teh predlogov bo realizirano do naslednje redne letne

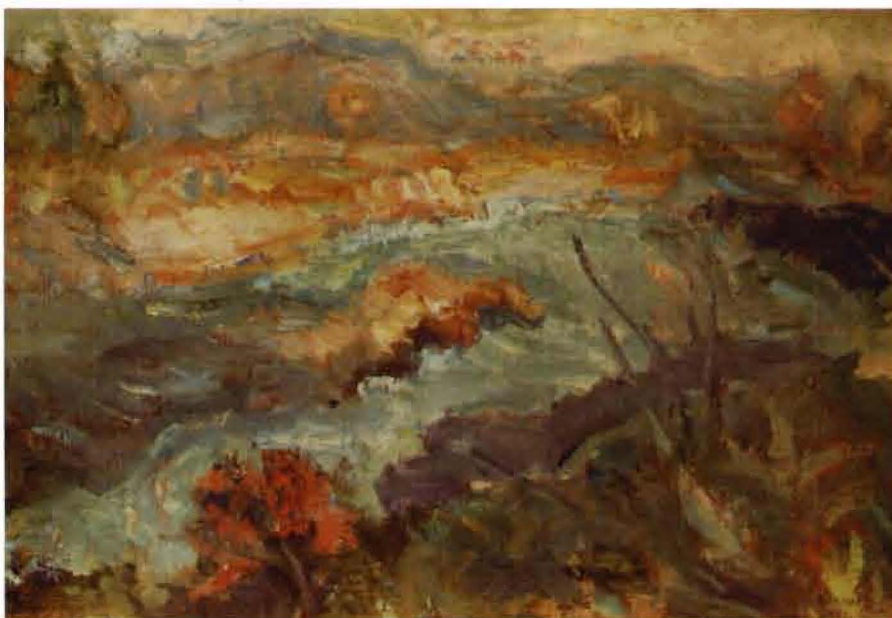
skupščine. Verjamem, da se bodo aktivnosti, ki so v zvezi z nastopajočo reorganizacijo in izvolitev ustreznih osebnosti za posamezne funkcije udeleževale v konstruktivnem vzdušju.

Ob tej priložnosti bi se rada zahvalila vsem članom na prizadevanju, da bi se Društvo oblikovalo in postalo skupnost sposobna za nadaljnji razvoj. Naj spomnim, da Društvo Sava lahko doseže samo tiste cilje, za katere so se njegovi člani pripravljene angažirati. Ponovno vabim vse, ki bi želeli pripomoči k razvoju Društva, da prijavijo svoj

projekt, najdejo sodelavce in ustvarijo svojo idejo. Naj naredijo ta korak in osebno prevzamejo breme realizacije lastne ideje.

V času praznovanja velikega krščanskega praznika, božiča, ko gremo proti novemu letu, bi vsem rada zaželela obilico zdravja in sreče. V upanju, da bodo člani imeli razumevanje za vse morebitne napake, ki sem jih imela v času mandata in da jih ne bodo prestrogo ocenjevali vas pristočno pozdravljam!

Vaša predsednica,
Anica Sabo

Rihard Jakopič (1869-1943) Sava

PODPORA KANDIDIRANIM ELEKTORJEM

Predsedstvo Društva "Sava" je v nadaljevanju dejavnosti v zvezi z izvolitvijo elektorjev, predlagalo seznam kandidatov iz vrst aktivnih članov društva, znanih javnih delavcev, priznanih strokovnjakov in umetnikov, za katere meni, da lahko dostojno predstavljajo slovensko nacionalno manjšino. Gre za naslednje kandidate:

- 1) Anica Sabo,
- 2) Jurij Bajec,
- 3) Maja Đukanović,

- 4) Željko Kljun,
- 5) Stane Brovet,
- 6) Saša Gruden,
- 7) Ranko Dergenc.

Na redni letni skupščini društva dne 20.03.2004 je bila sprejeta odločba o podpori kandidaturi Vladimira Uršiča za elektorja. Beograjska nadškofija je medtem odločila o postavitvi Slobodana Jakoša za elektorja. Zmenjeno je, da se raziše možnost postavitve Mirka Detička za elektorja s strani enega od planinskih

društev, s katerimi je navezano tesno sodelovanje. Seznam kandidatov seveda oštane odprt tudi za druge predloge, saj je, kot je znano, minimalno število elektorjev potrebnih za elektorsko skupščino 30. Sedanji predlog je v tem primeru ustvarjen glede na število članov društva s splošno pravico glasovanja. To seveda ne pomeni, da je seznam kandidatov za elektroje s tem izčrpana. Vsak član društva, oziroma pripadnik slovenske nacionalne manjšine lahko predlaga in podpre kandidata po lastnem mnenju.

Naslednji korak v konkretizaciji postopka je dajanje podpore predlaganim kandidatom s strani članov društva z izpolnjevanjem volilnih listkov, čigar avtentičnost bo overjena s pečatom društva. Zaradi lažje evidence in čim manjši gneči zaradi rednih administrativnih del v društvu, glede na skromne tehnične možnosti, je predlagano, da se glasovanje opravi v običajnem času srečanj, ob petkih od 18. do 20. ure v prostorih društva v Višegradski 23. Glasovanje lahko opravijo vsi člani društva, ki sicer prihajajo v prostore društva, pa tudi tisti, ki bi v tem smislu bili povabljeni s strani društva po zaporedni številki vpisa.

Spominjamo vas, da vsak član društva, oziroma oseba, ki se deklarira kot pripadnik slovenske nacionalne manjšine, lahko podpre enega od elektorjev. Svoj glas lahko da samo za enega elektorja.

Vladimir Uršič

UTEMELJENA SLOVENSKA KULTURNA SKUPNOST "FRANCE PREŠEREN" V NIŠU

Slovenska kulturna skupnost Niškega okraja "France Prešeren" je utemeljena dne 1. oktobra 2004. Naslov Slovenske kulturne skupnosti je
ul. Božidar Adžija 85/6,
18000 Niš,
tel. 018-537-510,
e-mail kodela@bankerinter.net.

V upravnem odboru so:

Slobodan Kodela - predsednik skupnosti (predsednik upravnega odbora), Breda Nikolić-podpredsednica, Edvard Volf-podpredsednik, Martin Ferlriž-sekretar, (Mašić Enes, Gruden Ivica, Marija Jovanović - člani upravnega odbora).

Nadzorni odbor je v sestavi: Ljubomir Sekulić, Ivan Mašić, Nataša Stolić.

Glede na to, da obstajamo šele kratek čas, so projekti za naslednje leto: Projekt proslave dne SKS France Prešeren in Izdelava monografije Slovenci glasbeniki v Niškem okraju.

Število članov je dosedaj okoli 70.

Predsednik SKS "France Prešern"

Slobodan Kodela

MARTINOVANJE

Čeprav je v nedeljo, 14. novembra popoldan v Beogradu lilo kot iz škafa, smo se na Neimaru veseli zbrali, da bi še enkrat pričakali svetega Martina, ki bo poskrbel, da bo vino, ki ga bomo naslednje leto pili - dobro.

Tik pred peto uro je bilo že vse pripravljeno. Dobrote, ki so jih mame in babice pripravile so bile v kuhinji skrbno aranžirane, oder lepo dekoriran, deklice oblečene v noše, klavir uglašen, zbor je končal zadnjo vajo in tiskani programi so bili razporejeni po sedežih. Pričakovali smo drage goste - člane Društva Sava in njihove prijatelje. Prišli so v lepem številu in zasedli vse sedeže v dvorani.

Predsednica Društva Anica Sabo je s toplimi besedami pozdravila zbrane, in ko je Kvartet Sava zapel prve takte Zdravljice, so se mu priključili vsi prisotni. Potem nas je z svojim nastopom presenetil Janko Antolić. Njegova harmonika nas je tako razveselila, da smo z živahnim ploskanjem zaslužili še dodatek! Nastopli je Kvartet Sava s svojim glasbenim programom. Izkazalo se je, da je med najbolj priljubljenimi melodijami "Majolka", saj je refren z petjem in ritmičnim ploskanjem povzela tudi publika.

Jelena Rašić, Slavica Boštjančić in Katarina Jovanović so spomnile na stare šege ob praznovanju praznika svetega Martina med Slovenci. Pod dirigentskim vodstvom Anice Sabo in ob klavirski spremljavi Marije Družijanić je zbor Društva, tokrat sestavljen iz samih ženskih glasov, zapel štiri vinske pesmice. Pet deklic v narodnih nošah in Ivan Debeljak so izvedbi dodali še

"dramsko začimbo". Publika si je z ploskanjem zaslužila ponovitev pesmice "Še kiklco prodala bom, za sladko vince dala bom...".

Na koncu programa se je na odru, v svečani obleki svetega Martina, pojavil še Ivan Debeljak, sicer član kvarteta Sava, in nam pokazal kako se krsti mlado vino. To je bil znak da se lahko začne pojedina!

V dvorani smo namesto stolov postavili mize, pogrnjene za obilom dobrot : z dišečim pecivom, priljubljenimi kranjskimi klobasami, različnimi sladlicami in - seveda - s potico. Deklice so nosile majolike z mladim vinom, ki so se hitro praznile in spet polnile...

V veselem pogovoru je čas hitro potekel. Dež se je ustavil. Poslovili smo se z obljubo da se kmalu spet dobimo - ob praznovanju še enega starega praznika - svetega Miklavža.

Dina Tomič

INTERVJU

V okviru Biltena je ustanovljena tudi rubrika „Intervju“. V vsaki številki bomo intervjuvali nekega člana. To bodo osebnosti, ki so na različne načine vplivale na oblikovanje Društva, potem tisti, ki aktivno sodelujejo v njegovem delu, ali na katerikoli drug način pozitivno delujejo v interesu Društva.

V tej številki bosta našim bralcem predstavljena gospod Vladimir Kravčuk, predsednik Slovenskega poslovnega kluba ter gospod Dmitar Polovina, namestnik predsednika Slovenskega poslovnega kluba. Gre za osebnosti, ki sta znani in cenjeni v poslovnih krogih. Klub je organiziran junija 2003 in je zajel aktivnosti slovenskih in domačih podjetij, pospešujoč ekonomski razvoj teh krajev.

VLADIMIR KRAVČUK

Gospod Kravčuk, naši bralci vas poznajo kot uveljavljenega gospodarstvenika in osebo, ki je s svojim delom v Mercatorju pomembno zaznamovala ekonomski razvoj prestolnice. Povejte nam nekaj o sebi ter svojem delu.

To so vsekakor premočne besede za to, kat sem delal in delam; delal pa sem v državni administraciji - Zvezna skupščina in Zvezna vlada, ter v CES Meconu - Center za ekonomski študij, zadnja leta pa sem v Mercatorju. Čutim veliko veselje do vsakega dela, ki sem ga do zdaj opravljal, drugače ne znam in nočem delati. Predvsem me veseli to, da nam je skupaj z našo "mamo" v Ljubljani in ob izjemnih naporih vseh zaposlenih, uspelo odpreti tako lep trgovski center Mercator, na ponos in veselje vseh.

Lani ste mlademu članu našega Društva pomagali, da skoraj dva tedna biva v Sloveniji, saj je prejel štipendijo za pouk jezika. S tem ste se uvrstili med tiste, ki pomagajo mladim, da se seznanijo z jezikom svojih prednikov. Kaj vas je navedlo, da to storite?

Mercator se v svoji poslovni filozofiji predvsem obrača na mlade in smo se tako od prvega dne našega poslovanja vključili v vrsto aktivnosti, ki pomagajo k razvoju in izpopolnjevanju mladih. Ob odpiranju Mercator Centra Beograd smo prenovili - lahko mirno rečem tudi na novo zgradili - vrtec v neposredni bližini, pomagamo beograjski otroški maraton, vse zdravstvene in druge otroške ustanove so tudi že občutile našo prisotnost, smo aktivni člani Sklada Otroško srce itn. V tem smislu vidim tudi naše angažiranje v vaši zelo navdihnjeni akciji poučevanja slovenščine v njenem naravnem okolju in bomo nadaljevali v tej smeri, kot vaši iskreni in vdani partnerji.

Ali menite, da bi sodelovanje Društva Sava in gospodarstvenikov lahko bila bolj produktivna in seveda, če bo vaš odgovor pozitiven, kako bi se lahko pospešila?

Odgovor je vsekakor pritrdilen, meni ste pa, kot predsedniku Slovenskega gospodarstvenega kluba dali inspirativno nalogo, da skupaj z gospodom Polovino in Klobučarjem ter z vsemi člani kluba, skušamo čim prej definirati in predlagati konkretno obliko našega medsebojnega sodelovanja.

Kaj bi pred nastopajočimi božičnimi in novoletnimi prazniki sporočili članom Društva Sava?

Nekih "velikih" sporočil nimam. Vsekakor se je treba še več angažirati na vseh področjih dela in tako tudi na področju delovanja Društva Sava. Rezultati bodo že prišli, izpolnjeni bomo z zadovoljstvom, ker smo stvari premaknili naprej, v pravi smeri. V imenu Mercator Srbija vsem članom Društva Sava čestitam božične in novoletne praznike!

DMITAR POLOVINA

Gospod Polovina, naši bralci vas poznajo kot direktorja Gospodarske zbornice. S čim se vi pravzaprav ukvarjate in kaj pomeni vaš poklic? Povejte nam nekaj o sebi in svojem delu.

Začel sem kot pripravnik v enem od najboljših zunanjetrgovskih podjetij - Hempro in tu prišel do generalnega direktorja. Že vrsto let sem na mestu direktorja beograjskega predstavništva Gospodarske Zbornice Slovenije, moja naloga pa je povezovati in pospeševati sodelovanje slovenskih in srbskih podjetij.

V prejšnji številki Biltena so naši bralci imeli priložnost informirati se o načinu, na kateri nam pomagata. V spominu imam en telefonski pogovor, ko ste v nekaj sekundah došli problem neplačanega telefonskega računa in hitro reagirali, kako naj se ta problem reši. Lani ste pomagali, da se izpelje obisk Društvu Kredarica v Novem Sadu in ste nas osebno peljali tja ter zapravili svoj dragoceni čas, da se uveljavi sodelovanje med društvoma. Zakaj ste se odločili za tak postopek?

Dolžnost vseh gospodarstvenikov je, da ob svojem običajnem delu pomagajo tudi neprofitnim organizacijam, kot je Društvo Sava. Toda, vsekakor ne gre zgolj za dolžnost. Menil sem, da nujno moram nekaj ur svojega

časa posvetiti obema društvoma. Bilo je prijetno preživeti čas v druženju s člani teh društev. Posebno lepa mi je bila slovenska pesem. Pristni zvok harmonike člana vašega društva je navdušil vse prisotne in mene osebno.

Kako ocenjujete delo društev, ki so ustanovljena zaradi ohranjanja jezika, kulture in tradicije dežele iz katere izvirajo njihovi člani, v luči osebnega odnosa do teh društev pa, kaj menite o delu društva Sava?

Menim, da društvo Sava deluje izjemno dobro na ohranjanju slovenskega jezika, kulture in tradicije. To je očitno rezultat prizadevanja vseh njegovih članov. Verjamem, da ni enostavno najti časa za aktivnosti, ki se organizirajo v tem društvu. O vseh akcijah se lahko informiramo iz Biltena, ki je zelo dobro koncipiran. Seveda se vse lahko naredi še bolje, toda to dejstvo ne sme odvzeti pogum članom društva. Zato im od srca želim, da vztrajajo v svojem delu.

Ali menite, da bi sodelovanje društva Sava in gospodarstvenikov lahko bilo učinkovitejše in če je vaš odgovor pritrdilen, kako naj bi se le-to izboljšalo?

Brez sodelovanja gospodarstva in društva si ne morem predstavljati nobenega dela. Menim, da podjetja iz Slovenije premalo poznajo delo in probleme s katerimi se srečuje društvo Sava in menim, da bomo kmalu na enem od sestankov Kluba odstopili čas društva Sava, ki bo imelo priložnost predstaviti se in povedati nekaj o svojem delovanju.

V osebnem stiku z vami sem opazila, da imate radi, oziroma dobro poznate slovensko narodno pesem. V vsaki številki Biltena objavljamo neko izvirno narodno pesem, Katera bi to bila tokrat po vaši izbiri?

Slovenska narodna pesem mi je res zelo pri srcu. To so pesmi prežete z veselim ritmom, ki sproščajo. So tudi take, ki so žalostne, toda tokrat jih ne bom omenjal. Zdaj je čas praznikov in zato bodimo veseli. Moja priljubljena pesem je Majolka bod pozdravljena, ki govori o vinu in veselju. Verjamem, da bo tudi članom društva všeč.

Anica Sabo

F. Mihelič: Petelini

PROJEKTI

VSEBINSKA UTEMELJITEV PROJEKTA PREŠERNOV DAN V DRUŠTVU SLOVENCEV SAVA

V Društvu Slovencev Sava je zelo razvita kulturna dejavnost. V okviru šole slovenščine obstaja vzpodbuda za organiziranje dramskega krožka.

Pomoč pri organiziranju dramskega krožka in tovrstnih dejavnosti bi bila zelo dobrodošla. V okviru tega bi mladi razvijali odnos do slovenščine obenem pa tudi spoznavali slovensko književnost.

Ob Prešernovem dne 2005 bi uprizorili besedilo Alenke Goljvšček Pod Prešernovo bisto, ki je že bil izvajan v Ateljeju 212 pred vrsto let.

Dramski nastopi v Društvu pritegnejo veliko število mladih, potem pa tudi njihovih staršev in drugih članov. Skozi to dejavnost se naši člani spoznavajo z bogastvom slovenske kulture in književnosti.

Maja Đukanović

Anica Sabo

Beograd, 11.11.2004

Kulturni stiki

Podatki o posamezni programski enoti oz. projektu (od št. 1- 12)

Vrsta dejavnosti	Prireditev v Društvu Slovencev "Sava"
Naslov:	Prešernov dan 2005
Avtor/nosilec:	Anica Sabo in Maja Đukanović
Pričetek del:	december 2004
Konec del:	22. februar 2005
Predvideni čas nakazila:	februar 2005

Finančna zgradba - stroški

Vrsta stroška	Višina stroška (tuja valuta preračunana v SIT)
1 Najem prostorov za prireditev 15.000,00 din	47.032,00 SIT
2 Najem kostumov 5.000,00 din	15.677,00 SIT
3 Scenografija 5.000,00 din	15.677,00 SIT
4 Tiskanje programov 2.000,00 din	6.271,00 SIT
5 Fotokopiranje materialov 3.000,00 din	9.407,00 SIT
6	SIT
7	SIT
8	SIT
Skupaj	94.063,00 SIT

Finančna zgradba - prihodki

Sredstva predlagatelja:	SIT
Sredstva sponzorjev/drugih ministrstev:	SIT
Sredstva lokalne skupnosti:	SIT
Sredstva Ministrstva za kulturo:	94.063,00 SIT
Skupaj	SIT

AVTOR IN GLAVNI UREDNIK

PRESEDNICA DRUŠTVA "SAVA"

Maja Đukanović

Anica Sabo

BILTEN DRUŠTVA "SAVA" 2005

Vrsta dejavnosti:	Izdaja naslednje štiri številke Biltena
Naslov:	Bilten Društva "Sava"
Avtor/nosilec:	Vladimir Uršič
Pričetek del:	januar 2005
Konec del:	december 2005
Predvideni čas nakazila:	januar 2005

Stroški:

Vrsta stroška:	Višina stroška za 1 številko Biltena	Višina stroška za 4 številke Biltena
1) Grafično oblikovanje, tehnično urejanje in tisk	39.780,00 DIN/ 124.730,00 SIT	498.920,00 DIN/ 498.920,00 SIT
2) Odprema, poštnina	2.295,00 DIN / 7.196,00 SIT	9.180,00 DIN / 28.784,00 SIT
Skupaj	159.120,00 DIN/ 131.926,00 SIT	508.100,00 DIN/ 527.703,00 SIT

Zaradi stalnega naraščanja števila članstva se posamezna številka biltena tiska v 900 izvodov.

Prilagamo zadnjo številko biltena kot vsebinsko obrazložitev.

AVTOR IN GLAVNI UREDNIK

Vladimir Uršič

PRESEDNICA DRUŠTVA "SAVA"

Anica Sabo

MLADI SLOVENSKI PISATELJI V BEOGRADU

Kulturni stiki

Podatki o posamezni programski enoti oz. projektu (od št. 1- 12)

Vrsta dejavnosti	Kulturni projekt Društva Sava
Naslov:	Mladi slovenski pisatelji v Beogradu
Avtor/nosilec:	Anica Sabo in Maja Đukanović
Pričetek del:	marec
Konec del:	maj 2005
Predvideni čas nakazila:	marec 205

Finančna zgradba - stroški

Vrsta stroška	Višina stroška (tuja valuta preračunana v SIT)
1 Potni stroški za 5 oseb 27.540,00 din	143.916,00 SIT
2 Prenosišče (5 x 5.355,00 din) 26.775,00 din	83.951,00 SIT
3 Najem dvorane 15.300,00 din	47.972,00 SIT
4 Honorar pisateljem (5 x 3.825,00 din) 19.125,00 din	59.965,00 SIT
5	SIT
6	SIT
7	SIT
8	SIT
Skupaj	335.804,00 SIT

Finančna zgradba - prihodki

Sredstva predlagatelja:	SIT
Sredstva sponzorjev/drugih ministrstev:	SIT
Sredstva lokalne skupnosti:	SIT
Sredstva Ministrstva za kulturo:	335.804,00 SIT
Skupaj	SIT

UTEMELJITEV AVDIO

Naslov projekta:
Utemeljitev Avdio in videoteke
Društva "Sava"
Avtor/nosilec:
Vladimir Uršič jr.
Pričetek del:
januar 2005
Konec del:
december 2005
Predvideni čas nakazila:
januar 2005

Društvo "Sava" sedaj ima že blizu 900 članov slovenskega rodu. Utemeljitev avdio in videoteke naj bi omogočila članom seznanjanje z dosežki slovenske glasbene, dramske in filmske umetnosti, ter slovensko ustvarjalnostjo iz najrazličnejših področij (slovenska klasična in sodobna glasbena umetnost, etnomuzikološka raziskovanja in dosežki, narodna in tradicionalna glasba, filmska in TV ustvarjalna umetnost), s tem pa tudi seznanjanje in izobraževanje s slovensko zgodovino, kulturo in znanostjo predstavljeno na avdio in video medijih (CD, DVD in VHS), kar pomeni tudi svojevrsten stik s slovenskim jezikom. Eden izmed temeljnih namenov utemeljitve avdio in videoteke predstavlja tudi podpiranje šole dopolnilnega pouka slovenskega jezika.

Sedež avdio in videoteke je v prostorih Društva "Sava", v Beogradu, ul. Višegradska 23. Avdio in videoteka nima nobene opreme, ki je nujno potrebna za redno delovanje, kot so TV sprejemnik, CD/DVD predvajalnik in VHS predvajalnik. Naj posebej poudarimo, da hranijo posamezni člani društva imajo v svojih zasebnih zbirkah večje število pomembnih avdio in video zapisov, kot tudi redke arhivske posnetke. Šola dopolnilnega pouka slovenščine pa ima v svoji zbirki prav tako večje število izobraževalnih enot na VHS nosilcih, kar pa žal ni dostopno širšemu članstvu, ker društvo nima osnovnih sredstev za predvajanje tega materiala.

F. Mihelič: Petelini

IN VIDEOTEKE DRUŠTVA "SAVA" 2005

Stroški:	DIN	SIT
1)TV sprejemnik (večji zaslon)	38.250,00	119.930,00
2)DVD predvajalnik (ki omogoča predvajanje znanih avdio in video formatov)	7.650,00	23.986,00
3)VHS predvajalnik	6.502,00	20.388,00
4)TV mizica na kolescih	11.475,00	35.979,00
5)Omara za shranjanje CD, DVD in VHS	10.327,00	32.381,00
6)Nabava novega avdio in video materiala	15.300,00	47.972,00
SKUPAJ:	89.504,00 DIN	280.636,00 SIT

AVTOR IN IZVAJALEC PROJEKTA

Vladimir Uršič ml.

PRESEDNICA DRUŠTVA "SAVA"

Anica Sabo

KONCERTNO GOSTOVANJE IGORJA LUMPERTA

Kulturni stiki

Podatki o posamezni programski enoti oz. projektu (od št. 1- 12)

Vrsta dejavnosti	Koncertno gostovanje Igorja Lumperta in zasedbe Innertextures v Beogradu
Naslov:	Jazz koncert Igorja Lumperta in zasedbe Innertextures v dvorani SKC
Avtor/nosilec:	Društvo za prostovoljno delo Novo mesto in Vladimir Uršič (Društvo "Sava")
Pričetek del:	januar 2005
Konec del:	25. junija 2005.
Predvideni čas nakazila:	marec 2005

Finančna zgradba - stroški

Vrsta stroška	Višina stroška (tuja valuta preračunana v SIT)
1 Najem koncertne dvorane SKC 38.500,00 din	120.505,00 SIT
2 Tisk plakatov, vabil in koncertnih programov 15.000,00 din	47.032,00 SIT
3 Lahki obrok za ansambel 15.000,00 din	47.032,00 SIT
4	SIT
5	SIT
6	SIT
7	SIT
8	SIT
Skupaj	214.569,00 SIT

Finančna zgradba - prihodki

Sredstva predlagatelja:	SIT
Sredstva sponzorjev/drugih ministrstev:	SIT
Sredstva lokalne skupnosti:	SIT
Sredstva Ministrstva za kulturo:	214.569,00 SIT
Skupaj	SIT

OBVESTILO

Od šolskega leta 2002/03 v okviru Društva Slovencev "Sava" v Beogradu deluje Šola dopolnilnega pouka slovenščine, namenjena otrokom in mladostnikom slovenskega rodu.

Delo šole organizira Zavod za šolstvo, financira pa Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport Republike Slovenije. Pouk vodi Maja Đukanović.

Učenci šole tudi letos načrtujejo udeležbo na slovenskih jezikovnih šolah in seminarjih, cicibani pa enotedensko bivanje pri vrstnikih v Sloveniji.

V naslednjem letu načrtujemo tudi možnost učenja slovenščine v virtualni šoli (po internetu), v sodelovanju z Zavodom RS za šolstvo.

K pouku vabimo tudi vaše otroke!

Več informacij o šoli:

sava-si@eunet.yu

majadj@eunet.yu

Maja Đukanović: 063 832 88 32

F. Mibelič: Petelini

Spoštovani!

Nagovarjam tiste, ki iz kakršnegakoli razloga še niso plačali članarine. Mislim, da ni potrebno posebej govoriti kaj materialna sredstva pomenijo za obstoj Društva. Predsedništvo si maksimalno prizadeva, da ta sredstva priskrbi z različnih strani. Seveda se ni realno vedno zanašati samo na nekoga drugega. Moramo tudi sami narediti vse, kar je v naši moči, da društvo, ki mu pripadamo, obstane. Zato vas najprijazneje prosim, da neizogibno in v najkrajšem roku plačate svoje dolgovе.

Hvala za sodelovanje,
prisrčno vaša predsednica

Anica Sabo

NAVADE IN ŠEGE SLOVENSKEGA LJUDSTVA

DECEMBRSKI PRAZNIKI

December je mesec praznikov, ki jih vsako leto nestrpno pričakujemo. Začne se z Miklavžem, nadaljuje z božičem in se konča s prehodom v novo leto. Med božičem in novim letom imajo šolarji podtnice, kar nam daje možnost za potovanje in praznovanje v novem okolju. Večinoma pa praznike preživimo v krogu družine, med prijatelji, ob slavnostni večerji in odvijanju daril.

Vsi praznujemo in se veselimo praznikov, pa o njih običajno ne vemo veliko. Prazniki že tisočletja napolnjujejo človeško življenje in ga tudi razbremenjujejo. Za vsakim praznikom in praznovanjem je veliko več, kot danes sploh še opazimo. Večina tradicionalnih praznikov izvira iz religije. Prazniki so pogosto dramatisiran mit, prirejen ljudskemu razumevanju.

Miklavž

Na začetku meseca, 6. decembra, na dan sv. Nikolaja, otroke najprej obišče Miklavž (Miklavž je ena od oblik imena Nikolaj). V cerkvenih oblačilih z belim plaščem, z dolgo belo brado, z mitro na glavi in s škofovsko palico v rokah ter z belimi rokavicami, je Miklavž starejši od Božička in od dedka Mraza.

Miklavž je bil že od nekdaj priljubljen, ker je otrokom prinašal darila. Ne Božiček ne dedek Mraz ga kasneje nista izrinila. Prinašal je majhne darove, kot so jabolka, suho sadje, orehi in znamenito šibo miklavževko za manj pridne. Šiba je imela prvotno magični pomen kot prenašalka življenjske moči in je bila bolj simbolično darilo kot kazen ... Darovi so se razlikovali v zgodovinskih obdobjih, glede na kraje in njihove običaje. Tako se pozneje med darili znajdejo tudi zavitki sladkarij in celo igrače.

Po zaslugi Holandcev je Miklavž zašel tudi v Ameriko, kjer je dobil novo podobo v obliki Božička, ki pa je bila drugačna, kot je bila vajena Evropa. Ni minilo dolgo, ko se je ameriški Božiček, ki je od Miklavža prevzel vrsto pomembnih lastnosti z imenom vred, vrnil v Evropo. Najprej v Anglijo kot Santa Claus (ime je nastalo iz besed sveti, santa, in Nicholas oz. Nicolaus, v skrajšani obliki "Claus"). Miklavžev obhod se je na Slovenskem globoko

zakoreninil. Kljub krščanskemu izročilu nenaklonjenim povojnim letom se je obdržal zlasti na deželi do danes oziroma je pred leti spet oživel tudi v mestih. V spremstvu poleg dobrohotnega Miklavža najdemo še angele in parkeljne, včasih imenovane tudi hudobci ali peklenščki, ki predstavljajo hude duhove in so izvrševalci kazni nad porednimi otroki. Pričakovanje Miklavževega prihoda je od nekdaj burilo otroško domišljijo. Tako ob večerni rdeči zarji Miklavž peče piškote.

Božič

Božič je med ljudmi gotovo najbolj priljubljen praznik, ki združuje različne kulture prvine, šege, navade in verovanja. V sebi nosi elemente poganskih kultur. Danes velja, da je božič spomin na Kristusovo rojstvo. V spomin na to se poleg božičnega drevesa postavijo tudi jaslice. Božič je znan tudi po božični peki. Tako na mizi ob drugih dobrotah diši po božičnem kruhu in pogači.

Božič je povsod po svetu značilen družinski praznik, ki ga 25. decembra največkrat praznujemo v krogu družine in se ne moti z obiski. Za obiskovanje je namenjen drugi dan (26. december - praznik sv. Štefana). Božični večer se konča z najbolj opazno slovesno mašopolnočnico, ki se začne z znamenito božično pesmijo Sveta noč. Božiček je debelusen mož z dolgo belo brado, rdečo obleko in rdečo kapo. Živi daleč na severnem tečaju in potuje s košem daril na božičnih saneh, ki jih vleče osem sevemih jelenov. Božiček ne pride skozi vrata kot (Miklavž, temveč spusti darila kar po dimniku, in sicer na sveti večer, 24. decembra. Ognjišče že od nekdaj velja za simbol doma in družinske sreče, zato ni nič čudnega, da darila pridejo skozi dimnik.

Novo leto

Socialistične dežele so pred desetletji dobile dedka Mraza kot različico Božička. Od treh decembrskih mož je najmlajši. K nam je prišel po drugi svetovni vojni.

Tudi dedek Mraz se vozi s sanmi. Oblečen je v topel kožuh, sivo kučmo in ima belo brado. S svojim živalskim spremstvom naj bi prihajal iz Sibirije. Dedek Mraz zadnji po vrsti obdari otroke na silvestrovo, 31. decembra, ko jim pod novoletno jelko pusti darila.

Številne novoletne šege in navade (dajanje raznih predmetov na mizo in pod njo: semena, denar, poljedelsko orodje) so nastale predvsem zato, da bi čarodejno vplivale na rodovitnost zemlje, zdravje in srečo družine. Še danes se nekateri držijo naslednjih besed: "Vse leto boš delal in imel to, kar si delal in imel na novega leta dan."

Karkoli že praznujemo, pa ne smemo pozabiti, da se sreča skriva tudi v pravljici decembra. December bi bil pust in hladen mesec, če ga ne bi razsvetljevale praznične lučke in nas grele tople želje.

Povzeto po članku Eve Žitnik iz Cicibanove priloge Praznovanje, december 2004

ZAHVALA DOBROTNIKOM

Veseli nas, da tudi v tej številki Biltena imamo razlog za zahvalo tistim, ki so s svojimi donacijami pomagali k delu Društva.

Predvsem se toplo zahvaljujemo *Zvezi društev upokoencev Slovenije* za denarno podporo našem društvu, prav tako pa tudi ljudem iz *Pokreta fokolarar-Marijino delo*, ki so v preteklih letih Društvu večkrat posodili sintisajzer, da bi se načrtovani projekti ohranjanja kulturnih vrednosti lahko uresničili.

Zahvaljujemo se podjetjem *Kolinska* in *Domeko*, ki sta s svojimi prilogami v pijači pomagala, da bosta praznovanji Svetega Martina in Miklavža bolj prijetni, ter podjetjem *Perutnina Ptuj* in *Trimo*, ki sta z reklamnim gradivom pomagala, da bo štirideset paketkov, katere je Miklavž prinesel, bolj zajetno.

Posebna zahvala velja članici Društva, Slobodanki Babič, čigar firma zdrave hrane *Nutricija* je finančno pomagala k uresničevanju projekta Miklavž v Društvu Sava.

Našo knjižnico je tudi letos obogatila gospa Rozina Švent iz Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani, tokrat z dragocenimi najnovejšimi knjigami s področja zgodovine.

Zahvaljujemo se tudi vsem članom Društva, ki redno plačujejo članarino in tako pomagajo k njegovemu obstoju.

Za predsedstvo Društva
predsednica Anica Sabo

SLOVENSKE NARODNE JEDI

Predstavljamo slovenske narodne jedi, ki so po etnoloških virih in podatkih sestavni del materialne kulture slovenskega naroda oz. del naše kulturne dediščine. Po nastanku, pomenu in značilnostih, te jedi razlikujemo od danes, pogojno povedano, splošno bolj znanih sodobnih receptov meščanske in internacionalne kuhinje. Neredko so posamezne narodne jedi nastale v zvezi z različnimi ljudskimi običaji in praznovanji. Jedi bodo predstavljene po slovenskih pokrajinah kjer so nastale, kadar je o tem dovolj gotovih krajevnih virov. Prizadevali si bomo v vsakem primeru slediti avtentičnosti receptov, čeprav posamezni tudi ne bi bili popolnoma v skladu s sodobnim zahtevom zdrave prehrane.

Jota

Sestavine: 1/2 kg fižola, 1/2 kg krompirja, 1/2 kg kislega zelja, 15 dkg suhe slanine, 1 čebula, 5 dkg moke, česen, lovorov list, paradižnik, sol, po želji malo suhe svinine.

Fižol, na kose zrezan krompir in kislno zelje skuhamo vsako zase. Slanino zrežemo na kocke, jo razgrejemo in na njej zarumenimo seseklano čebulo, dodamo moko, nekoliko prepražimo in zalijemo toliko, da se gladko razkuha. Prilijemo fižol, zelje, krompir, vse z vodo vred (zato kuhamo v malo vode). Odišavimo s strtim česnom in lovorovim listom, okus izboljšamo s paradižnikom, ter pustimo da dobro prevre. če dodamo suho svinino, jo kuhamo v zelju. Kuhano zrežemo na koščke in jih zamešamo v jed.

Jota z repo

Sestavine: 1/2 kg fižola, 1/2 kg krompirja, 1/2 kg kisle repe, 3 stroki česna, 15 dkg

olja, 5 dkg moke, sol, 1/21 kisle smetane, po želji malo suhe svinine.

Pripravimo kot joto z zeljem. Krompir zmečkamo, dodamo sesekljan česen. Ob koncu kuhanja primešamo smetano. če dodamo suho meso, ga skuhamo z repo, zrežemo na koščke in zamešamo v jed ali ponudimo posebej.

Ajdovi žganci

Sestavine: 1 kg ajdove moke, približno 2,5 do 3 l vode, sol, 15 dkg olja ali masti ali 20 dkg ocvirkov.

Ajdovo moko presejemo in jo zakuhamo v slan krop. Pokrijemo in pustimo kakih 10 minut, nato pa kepo preluknjamo, da se moka bolje prekuha. Vre naj počasi pol ure. Odcedimo nekaj žgančevke in jo shranimo. žgance zmešamo s kuhalnico. če so presuhi, jim prilijemo še malo žgančevke, da se lepše mešajo. Žganci so bolj voljni in rahli, če jih nekoliko zabelimo že v loncu, preden jih začnemo mešati. Nadrobimo jih s kuhalnico in vilicami v skledo in povrhu zabelimo. Ajdove žgance ponudimo k obaram, mesnim omakam, kislemu zelju ali repi. Zelo so okusni s sladkim ali kislim mlekom.

M. Gaspari: Novoletni koledniki

*Dober večer vam voščim
vsem hišnim ljudem!
Nov let smo prinesli
od zdaj za naprej!*

(dolenjska novoletna kolednica)

Polenovka (bakalar) po tržaško

Sestavine: 2 kg namočene suhe polenovke, 25 dkg olivnega olja 1,5 kg krompirja, 30 dkg jušne zelenjave, 4 dkg česna, 3 dkg peteršilja, poper.

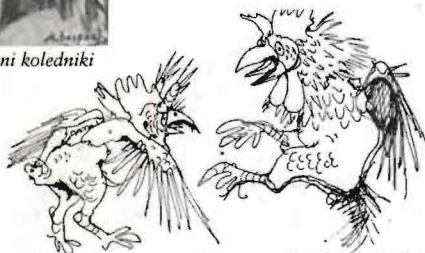
Suho polenovko poprej namakamo več dni. Vsak dan menjamo vodo. Namočeno polenovko skuhamo v jušni zelenjavi z nekoliko lističev lorberja in jo očistimo kosti in kože. V kozici segrejemo manjši del olja, na katerega damo sesekljan česen in peteršilj. Ko zadiši, dodamo kuhan, olupljen in zrezan krompir, malo podušimo in nanj stresemo očiščeno polenovko. Potresemo jo s poprom, dodamo ostalo olje, sesekljan peteršilj in sol, ter premešamo.

Polenovka po istrsko (Beli bakalar)

1 kg namočene polenovke, 1 l olivnega olja, sol, 6 do 8 strokov česna, poper, sol.

Namočeno polenovko skuhamo z nekoliko lističev lorberja in zrn popra. Očistimo jo kože in vseh koščic. V primerno posodo damo le bele kose ribjega mesa. Pol olja segrejemo in z njim polijemo polenovko v loncu. Pokrito naj stoji 5 minut. Nato mešamo z leseno žlico in počasi prilivamo še ostalo mrzlo olje. Pozimi mešamo na toplem. Med mešanjem solimo. Ko se vse lepo speni in je kot bela krema, je jed pripravljena.

To je odlična istrska specialiteta, ki jo ponudimo s kruhom in vinom, k polenti, h krompirju ali tudi kot začetno jed z ocvrtimi kruhovimi rezinami ali toastom.

F. Mihelič: Petelini

SLOVENSKE LJUDSKE PESMI

Majol'ka bod' pozdravljena

Ma - jol' - ka, bod' po - zdrav-lje - na, ker z vincem si pri - prav-lje - na. Ma -
 jol' - ka, ma - jol' - ka, ma - jol - ma - jol - ma - jol - či - ca, ma -
 jol' - ka, ma - jol' - ka, ma - jol - ma - jol - či - ca.

© 2004 Vladimir Uršič

Majol'ka, bod' pozdravljena,
 ker z vincem si pripravljena.

Majol'ka, majol'ka,
 majol-majol-majol-čica,
 majol'ka, majol'ka,
 majol-majol-čica.

Od zunaj lepo pisana,
 od znotraj vinca štrihana.
 Majol'ka, majol'ka, ...

Ker vince radi imamo,
 majol'čico štimamo.
 Majol'ka, majol'ka, ...

Le primi jo za roče,
 naj teče, kakor hoče.
 Majol'ka, majol'ka, ...

Tud' sosed naj še pije,
 da sladko vince užije,
 Majol'ka, majol'ka, ...

Majol'ka, kaj si st'čila,
 da si nas napojila?
 Majol'ka, majol'ka, ...

Zdaj se ti poslovimo,
 da pamet ne zgubimo.
 Majol'ka, majol'ka, ...

Če Bog da, spet veseli
 še enkrat bomo peli:
 Majol'ka, majol'ka,
 majol-majol-majol-čica,
 majol'ka, majol'ka,
 majol-majol-čica.

ŠOLA TAROKA

**Brezplačna šola
 TAROKA vsak petek
 od 17,30 do 18,30
 v prostorih društva
 Slovencev "SAVA",
 Višegradska 23,
 Beograd.**

Gerden Ana-Nuša

Tarok je srednjeveška igra s posebnimi kartami. Igra se lahko z dvemi, tremi, ali pa s štirimi igralci. Najboljša in najresnejša igra je v troje. Tarok se še vedno igra po vsej srednji Evropi. V Sloveniji je posebo priljubljen med študenti, dijaki, duhovniki in seveda med upokojenci. Tarok ima neštnevilne možne kombinacije, zato ga primerjajo tudi s šahom. Za tarokiranje je potrebno veliko časa in volje, posebno pa želje za igranjem kart. To ni igra za družabno klepetanje. Prvi učenec Taroka v Beogradu Igor Polak je prevedel pravila iz nemščine, ki se dobijo fotokopirana.

Arheolog, g. Velibor Katld se je ponudil za pedagoga šole. Iz Taroka so se pozneje razvile druge igre kot je preferans, bridž in sans. V Beogradu pri "Maderi" obstaja klub bridža, preferans se igra bolj po zaprtih krogih. Vendar pa imajo vse te igre športni karakter in se občasno prirejajo tekmovanja. V naši šoli taroka v Društvu "Sava" bomo govorili slovensko, saj se igri in ljubezni najlažje nauči vsak jezik.

Na svidenje vsak petek v Višegradski 23.

Veliko zadovoljstva vam želi
 Ana-Nuša Gerden

JEZIKOVNI KOTIČEK

Jezik, jezika, jeziku, jezik, jeziku, z jezikom...

Dva jezika, dveh jezikov, dvema jezikoma, dva jezika,

dveh jezikih, z dvema jezikoma

Trije jeziki, treh jezikov, trem jezikom, tri jezika, treh

jezikih, s tremi jeziki

Skratka: jezikovni kotiček

EVRO ali EURO?

Z vstopom Slovenije v Evropsko unijo, se je odprlo marsikatero jezikovno vprašanje. Med drugim so finančni ministri EU od novih članic zahtevali podreditev enotnemu zapisovanju imena skupne evropske valute, te dni pa predlog že prehaja v obliko uradnega unifikacijskega ritiska. S tem bruseljskim dekretom bi odpravili eno izmed slovenskih jezikovnih posebnosti oziroma prelomili načelo, da imena denarnih enot v slovenščini zapisujemo skladno s pravili slovenskega pravopisa (prim. šiling, dolar, pezeta, funt šterling).

V zvezi s tem je Slavistično društvo Slovenije na kongresu slovenskih slavistov oktobra 2004 sprejelo izjavo s katero poziva Vlado RS, da se emu pritisku odločno upre in da Slovenija kot polnopravna članica EZ zahteva tako ureditev te problematike, 1. po kateri bomo v vseh slovenskih besedilih uporabljali slovenski zapis besedo evro (s črko v), pri prevajanju slovenskih besedil v tuje jezike pa se bo seveda tudi zapis te besede ustrezno preurejal; 2. po kateri bo ime skupne evropske valute na bankovcih zapisano večjezično, tudi po slovensko, na kovancih pa bi bila sprejemljiva rešitev s simbolno stilizirano črko E. Tako ravnanje ne bi bilo samo potrditev razglasa, da je slovenščina eden izmed uradnih jezikov EZ, temveč nas k temu zavezuje tudi nedavno sprejeti Zakon o javni rabi slovenščine, saj med drugim določa, da "Republika Slovenija zagotavlja status slovenščine z aktivno jezikovno politiko" (člen 4) in da "skrbi za promocijo slovenščine po svetu" člen 13).

Večjezični bankovci z upoštevanjem slovenščine ne bi smeli biti za demokratično in tehnološko razvito EZ nikakršen problem, saj smo jih meli že v Jugoslaviji in celo v Avstro-Ogrski. čeprav so morale nove članice prilagoditi svojo zakonodajo pravnemu redu EZ, se je treba avdati, da se z njihovim vstopom niso samo razširile zunanje meje te povezave, temveč se je nekoliko premaknilo tudi težišče v kulturnem značaju EZ kot celote. Zato ni sprejemljivo mehanično sklicevanje na madridski dogovor med "starimi" članicami EZ, naj ima ime skupne vropske valute eno samo pisno podobo euro (s črko u). Omenjeni dogovor je bil pred leti lahko sprejet brez ugovorov, ker se taka pisna podoba po naključju ujema s stanjem v vseh takratnih uradnih jezikih EZ (razen v grščini) in torej ni šlo za vsiljeno unifikacijo oziroma za odpovedovanje svojim jezikovnim posebnostim (za grščino je bil dovoljen zapis v alfabetu). Zdaj pa se od novih članic EZ zahteva prav to.

Upoštevanje rešitve, ki jo predlaga Slavistično društvo Slovenije, bi pomenila tudi otipljivo potrditev številnih evropskih političnih deklaracij o jezikovnem pluralizmu in multikulturalnosti.

Maja Đukanović

DRUŠTVO SLOVENCEV KULA V VRŠCU

Mirno vojvodinsko mesto Vršac je bilo v soboto, 3. decembra zelo prijetno za vse Slovence, ki živijo v njem. Tega dne je v nenavadno lepem okolju neke restavracije, skupina Slovencev sklenila, da ustanovi Društvo. Ime *KULA* simbolično predstavi to mesto, saj je stolp na hribu znamenitost Vršca.

Bilo je lepo znati se med Slovenci in biti navzoč ob dogodku, ki pomeni novost v obstoju skupine ljudi, katere povezuje skupno poreklo in skupno izročilo. Dobro pripravljena in odlično vodena utemeljitvena skupščina je pokazala vso resnost pristopa k ustanovitvi Društva. Za predsednika je izvoljen gospod Zdravko Starc.

Novoustanovljenem Društvu želimo veliko uspeha v delu.

Anica Sabo

MOJČKE IN KEKCI

Zunaj je mraz in je dneva hitro konec. V večernih uricah skušaj rešiti uganke, ki so bile objavljene v decembrski številki Cicibana:

*Mož v belem
pred hišo stoji
z nosom rdečim
se metle drži.*

*Včasih na mizi gori,
včasih pa iz noska visi.*

*V kotu stoji in vsa se blešči,
pod njo pa za Mihca darilo leži.*

*Zima belo moko seje,
kdo snežinke vse pre _____?*

*Je hišica okrogla iz snega, ledu.
V njej žive Eskimi, ji rečemo _____.*

*Vse je v rahel sneg odeto,
bodi srečno novo _____!*

MIKLAVŽ JE PRIŠEL

Sveti Miklavž je pohitel v društvo "SAVA" in nas je, navdušen nad tem kako smo bili pridni lansko leto, obiskal en dan prej, v nedeljo, petega decembra. Vse se je začelo še preveč romantično, saj je zmanjkalo elektrike. Vsi smo naredili mogoče in nemogoče, da bi oskrbeli dvorano s svečami. Ravno ko smo postavili sveče v okna (kot zmeraj v podobnih slučajih) je elektrika spet prišla.

Presenečenje za vse je bila predstava, ki jo je pripravila prevajalska skupina za naše Cicibane. Lutkovna igra je govorila o kraljestvu bonbončkov, kjer je prišlo do upora vseh bonbonov. Iskali so najboljši bonbon in otroci so odločili, da so vsi bomboni "najboljši", kralj in kraljica pa na koncu pojesta svoji sladki kroni.

Imeli so prav zanimivo scenografijo, katero o, tako kot pogosto doslej, pripravili starši. Na koncu predstave so igralci zaplesali "Račke" skupaj s cicibani, ki so potem poklicali Miklavža s pesmicami in recitacijami.

Ko se je prireditev končala, se je slišalo ropotanje keten in v dvorano je prišel grozni, črni parkelj ki je hotel ujeti poredne otroke. Pri nas takšni ne obstajajo in zato sta parkeljna premagala angela, katera sta prišla z Miklavžem in prinesla zelo lepa in velika darila.

Vsi smo obljubili, da bomo še naprej dobri in pridni kot doslej, da bi nas sveti Miklavž spet obiskal naslednje leto.

Marija Družijanič

GRUDENIADA

GRUDENIADA, kakor imenujemo naša srečanja - kombinacija družinskega imena GRUDEN ter imena za velikega srečanja športnikov dobre volje - OLIMPIADA, je bila v Beogradu in po Vojvodini od 26. do 29. avgusta 2004. Zbralo se je 85 Grudnov od 128, kolikor nas je v treh generacijah. Najstarejši sodelujoči je imel 68 let, najmlajši pa 2 leti.

To je bilo 8. srečanje Grudnov.

Ideja je porojena leta 1982 v Bernu (Švica), kjer so se slučajno srečali trije bratrance: Demetar-Mitja (stric Frančkov sin), Damjan (stric Josipov-Pepijev sin) in Dušan (sin našega očeta, Oskarja). Mitja je živel v švici, Damjan v Italiji, Dušan v Nemčiji. Ob besedi in pijači so se domislili, da ne vedo, kdo od Grudnovih obstaja na svetu in da bi bilo lepo, če bi se spoznali.

Zmenjeno-storjeno.

Prva GRUDENIADA je bila v Ljubljani leta 1984. Šlo je za prvo spoznavanje, jezik komunikacije, predvsem med mlajšimi, je bila angleščina. Organizatorji so bili Ljubljancani, njih 10. Skupaj nas je bilo 63.

II. GRUDENIADA je bila v Beogradu, iz katerega prihaja največje število Grudnov - 40.

III. GRUDENIADA je bila v Nabrežini leta 1988, iz katere Grudni izhajajo. Stara mati Justina in ded Franc sta imela 10 otrok. Poleg omenjenih Frančka, Petje in Oskarja so tu bili še Igo-znani pesnik, Olga, Polda, Dora, Danila, Nada in Dušan. Ta generacija, razsuta po Evropi, je rodila 29 otrok.

IV. GRUDENIADA je bila v Ljubljani leta 1990. Zadnjič doma, brez potnih listov in viz.

V. GRUDENIADA, zaradi znanih okoliščin, ne more biti v Beogradu, leta 1992. Uspelo se nam je zbrati leta 1993 v Nabrežini. Srečni, da smo spet skupaj, toda s solznimi očmi, zaradi vsega, kar se nam je zgodilo.

VI. GRUDENIADA je bila v Srbiji leta 1997: Beograd, Ovčarsko-Kablarski samostani, Guča, Zlatibor, Tara, Užice, kjer

je rojenih devet od dvanajstih otrok Zore in Oskarja Grudna.

VII. GRUDENIADA je bila leta 2000 v Kobaridu in Mostu na Soči.

VIII. GRUDENIADA je ponovno v Srbiji - Beogradu, zato ker bi oče Oskar letos dopolnil 100 let. Hoteli smo, da bo to spomin na najbolj bogatega očeta, dedka in tasta: 12 otrok, 11 snah in zetov, 21 vnukov in 21 pravnukov.

Od prve do zadnje GRUDENIADJE se je sestava spreminjala. Mnogi so, žal, odšli med zvezde, toda večji je del tistih, ki so se medtem rodili in zrasli, da prevzamejo štafeto zbiranja Grudnov. Ker smo v enajstih deželah, z željo, da bomo skupaj, da med nami ni meja in da se vsi razumemo in imamo radi, a se vam ne zdi, da smo nekakšna predhodnica združene Evrope?

Saša Gruden

JESEN V DRUŠTVU SAVA PRIREDITEV: PREDSTAVLJAMO SLOVENIJO

Ko smo se po počitnicah zbrali v društvu, so nas septembrski dnevi še vedno močno spominjali na poletje. Mnogi naši člani so v organizaciji društva obiskali Slovenijo. Svoje vtise so predstavili na jesenski prireditvi, ki smo jo imenovali Predstavljamo Slovenijo.

Za to priložnost smo se v okviru šole naučili nekaj znanih slovenskih pesmi, ki so jih v pisanem zboru zapeli učenci skupaj z nekaterimi mamiciami. Občinstvu smo predstavili posamezne kraje Slovenije, predvsem tiste, ki so jih obiskali naši člani.

Planinci so se letos v Slovenijo odpravili celo trikrat. Obiskali so dolino Soče, povzpeli so se pa tudi na Julijce in prišli naravnost na vrh Triglava! O svojih doživetjih poročajo tudi v tej številiki Biltena, na petkovih srečanjih pa radi pokažejo slike in povejo kako zanimivost s svojih pohodov.

Mladi pa so šli v različne poletne šole. Naši pridni najstniki - Marija Družijanič, Marko Pandurov, Irena Jakoš, Adriana Sabo, Jelena Hajdinjak in Miljana Kljun so se udeležili Poletne šole v Novem mestu. Tam so se v izpopolnjevalni (najvišji) skupini učili slovenščine, se ukvarjali s športom, se zabavali in se, kot sami pravijo, lepo imeli. O svojih počitnicah so nam povedali veliko lepega.

V Novo mesto sta se konec julija odpravila tudi Marko Kužnik in Uroš Ivanovski, naša zelo aktivna člana. Udeležila sta se dvotedenskega tečaja o prostovoljnem delu in nam o tem poročala v okviru prireditve.

Za Seminar slovenskega jezika, literature in kulture je štipendijo Ministrstva za šolstvo, znanost in šport prejela Jelena Rašić, ki letos skupaj s Slavico Boštjančič poučuje osnove

slovenskega jezika najstnikom-začetnikom. Seminar SJLK se organizira na Filozofski fakulteti v Ljubljani in je zelo zahteven. Kot nam je Jelena povedala, so se ogromno naučili, veliko tega spoznali in navezali trdne stike s kolegi.

Slovenščine se je letos gotovo najprijetneje učil Strahinja Cvijanović, ki je prejel štipendijo za poletno šolo v Portorožu. Odšel je po končanem začetnem tečaju v društvu, svoj napredek v znanju pa nam je predstavil ravno na prireditvi - Predstavljamo

Slovenijo. Strahinja je besede o lepotah Slovenije popostril s projekcijo zelo lepih in kakovostnih slik in nam omogočil, da se še za dobro uro vsaj v mislih preselimo v prelepo deželo - Slovenijo.

Na naši septembrski prireditvi smo hoteli ogromno tega povedati o sami Sloveniji, o poletju v njej, hoteli smo zapeti pesmi, ki nas jih je Anica Sabo naučila - hoteli smo publiko prenesti del našega navdušenja. Verjamemo, da nam je uspelo, saj smo v novem šolskem letu dobili veliko novih sošolcev.

Naj dodam, da smo vsi komaj čakali začetek naše slovenske šole. Tretje šolsko leto smo začeli veselo, pojoče, pestro in - V LEPI SLOVENŠČINI!

Maja Đukanović

SEMINAR SLOVENSKEGA JEZIKA, LITERATURE IN KULTURE V LJUBLJANI

Julija 2004 sem prejela štipendijo Ministrstva za šolstvo, znanost in šport R Slovenije za 40. seminar SSJLK v Ljubljani.

Na seminarju je bilo veliko ljudi iz skoraj vseh evropskih držav. Zanimivo je spoznati nove ljudi in skupaj z njimi izpopolnjevati slovenski jezik. Predavanja so tega poletja bila vezana za moderno v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi.

Poslušali smo in videli nekaj novega in nenavadnega.

Lektorske vaje so bile zelo zanimive, ker so nasmejane lektorice imele veliko novih idej za pouk. Na vajah smo se sprehajali po starem mestu in v slovenščini spraševali ljudi kako in po komu so posamezne ceste in spomeniki dobili ime in zakaj so znani v literaturi in kulturi. Vaja je bila zelo koristna, ker smo se morali pogovarjati z ljudmi in smo hkrati spoznali stari del Ljubljane, nismo pa zmeraj sedeli v učilnici. Všeč so mi bila tudi zelo lepa predavanja o moderni slovenski književnosti za otroke pri profesorju Petru Svetini.

V okviru seminarja smo šli na ekskurzijo, ki se je imenovala "Jaz pa pojdem na Gorenjsko". Z muzejskim vlakom smo šli do Mosta na Soči, si ogledali Bled, Blejski grad, Tolmin, Kobarid in Radovljico. V Radovljici smo poskusili prave slovenske specialitete: žgance in prekmursko gibanico.

Popoldneve smo preživeli v družbi naših lektorice, ki so organizirale športna tekmovanja in prireditve na katerih smo peli in plesali. Imeli smo tudi dramsko skupino v kateri sem se preizkusila kot igralka. Igrala sem godsposodično Pavlino v drami "Teta Magda".

Na koncu seminarja, je v Dijaškem domu Ivana Cankarja je gostovala slovenska skupina Katalena. Koncert je bil zelo lep, lepo smo se družili in plesali. Pogledali smo tudi slovenski film "Pod njenim oknom", ki nam je pokazal življenje mlade, zaljubljenke Ljubljankanke.

S seminarjem sem zelo zadovoljna. Moram pohvaliti organizatorje, ki so bili prijazni in so poskrbeli za vse podrobnosti, ki so zelo pomembne za dobro počutje, kot so fotografije, kavica in sladoled na pavzi med predavanji.

Bilo je lepo in delovno.

Jelena Rašić

POLETNA ŠOLA ZA MLADE

Nas šest iz Beograda se je letos udeležilo Poletne šole slovenščine v Novem Mestu. Spali smo v domu kmetijske šole "Grm" v Sevnu, vasi blizu Novega mesta.

Spoznali smo se s slovenskim najstniki, ki živijo v Nemčiji, Avstriji, švici, Italiji, ZDA, na Francoskem, Hrvaškem, v Bosni, Makedoniji...

Takoj po prihodu nas je pričakal test in so nas po tem razvrstili v štiri skupine glede na znanje in starost. Beograjčani smo vsi bili v četrti - "skupini Č", ker smo se zelo dobro naučili slovenščine v naši šoli v Beogradu.

V poletni šoli nas je poučevala profesorica Marjana Lavrič. Imeli smo zelo gost spored: dopoldan pouk od devetih do pol enajstih, potem pa še od enajstih do pol enih. Po kosilu smo imeli telovadbo, potem pa različne delavnice (glasbena, literarna, novinarska...). Zvečer smo lahko šli na sprehod, ali obiskali šolo jahanja. (Punce smo spoznale, da imamo konje zelo rade.) Peljali so nas na številne izlete po Dolenjskem in Beli Krajini (Novo Mesto, Šmarješke Toplice...), kjer smo si ogledali domačo obrt in rojstne hiše znanih slovenskih pisateljev ter pesnikov, pa tudi rojstno hišo, ter šolo ene od učiteljic (Marije Potin).

Najraje se spominjam raftinga po Krki. Tu sem ugotovila, da je Krka zelo mrzla tudi v avgustu. Takrat sem, namreč, padla v vodo. To ni bila edina življenska izkušnja, bil je samo še en v vrsti dogodkov. Enkrat ko smo bili na jahanju, začel je pihati močen veter, konj se je vstrašil nevihte in je vrgel mojo prijateljico Ireno (našo sošolko), katera je v trenutku bila tudi vsa prestrašena. Vse se je srečno končalo, ker se ni poškodovala.

Razen tega je vse ostalo je bilo zares lepo. Ena punca iz Hrvaške je imela rojstni dan in smo ji spekli palačinke ter tri sadne torte, potem smo ih pa vsi skupno pojedli in naredili zabavo. Pri pouku je včasih bilo zelo zanimivo, na primer, ko smo gledali film "Pod njenim okom", ali ko je prišla novinarka iz Radija Ljubljana in z nami imela kratek intervju. Na koncu smo pripravili prireditev za starše in smo dobili spričevala.

Bilo nam je zelo lepo, spoznali smo veliko novih prijateljev, s nekaterimi smo še v stiku in bi se radi spet srečali naslednje leto.

Vsi bi se še enkrat radi zahvalili sponzorjem, ki so nam omogočili tako lepe in koristne počitnice.

Marija Družijanič

POLETNA ŠOLA SLOVENSKEGA JEZIKA PORTOROŽ 2004

Tega poletja sem bil v Portorožu od 16. do 29. avgusta. Bil sem na poletnem tečaju slovenskega jezika na slovenski obali - Halo, tukaj slovenski Mediteran!

Štipendijo sem prejel od Ministrstva Republike Slovenije za šolstvo, znanost in šport.

Udeleženci so prišli iz vsega sveta: Argentine, Aljaske, Japonske, Kanade, Nigerije in Evrope. Bilo nas je okoli 60.

Učili smo se slovenščino in smo imeli različne delavnice. Najboljše smo se učili v prostem času, na plaži in zvečer v klubih.

Šli smo na številne gledališke in kulturne predstave. šli smo na ekskurzije v Sečoveljske soline, v Italijo in na izlet z barko.

Spoznal sem veliko prijateljev iz različnih dežel. Oni imajo različne lastnosti.

Ko smo šli iz Izole, kjer je bil ribiški praznik, sem spoznal italijanski značaj. Marco, fant iz Italije, je peljal avto na italijanski način, prehitro. Dvakrat je zavil, in smo se naenkrat izvrnili na bok. Nismo se poškodovali, Marka smo pa klicali Marko Karambola.

Tečaj smo končali s prireditvijo. Lepo sem se imel in pravijo da sem izboljšal svoje znanje slovenščine. Naj dodam, da sem se tečaja udeležil po končanem začetnem tečaju slovenščine v Društvu Sava.

Strahinja Cvijanović

POSVET MLADIH (Ljubljana, 28.10 – 01.11.2004)

Prvič organiziran posvet za mlade, ki sodelujejo v slovenskih skupnostih po celem svetu, je predstavljal enkratno izkušnjo za udeležence, hkrati pa tudi za same organizatorje (Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu). Veliko koristnih informacij in veliko zanimivih ljudi na pravem debatnem štiridnevem posvetu. Slišali smo veliko o študiju in fakultetah v Sloveniji, pa tudi o mladinskih družbah. Toda, izkušnje udeležencev se tu ne končajo.

Toliko različnih ljudi iz različnih kotov sveta se je zbralo in prav presenečena sem bila koliko skupnega se je vsak dan znova pojavljalo v prekrasnem in enkratnem druženju. Prava mešanica

zelo resnih pogovorov in novih smeri ustvarjanja boljših in bogatejših dejavnosti v slovenskih skupnostih, s prekrasno začimbo prijateljskih stikov, ki so se navezali med udeleženci. V dokaj pravilni slovenščini odkrivamo lepote in zanimivosti držav iz katerih prihajamo.

Vpijamo žamor Ljubljane, dihamo morski koprski zrak, nosimo s sabo kapljice vode reke iz škocjanskih jam, vtisnemo v spomin zvoke slovenskih pesmi s kitare v avtobusu. Postajamo ponosni prijatelji in komaj lahko verjamemo, da se je vse to uresničilo v štirih dneh na posvetu.

Čudež Slovenije se je zgodil.

Katarina Jovanović

SEMINAR ZA PROSTOVOLJNO DELO V NOVEM MESTU

Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto je nevladna, prostovoljska, človekoljubna in neprofitna organizacija, ki deluje v javnem interesu na področju socialnega varstva. Njihovo temeljno poslanstvo je širjenje in razvoj prostovoljnega dela, predvsem na področju socialnega varstva, vzgoje in kulture, ustvarjanje pogojev za dvig kakovosti življenja otrok in mladostnikov ter promocija vrednot solidarnosti, strpnosti in medkulturnega dialoga.

Svoje poslanstvo Društvo za razvijanje prostovoljnega dela uresničuje tudi na področju mednarodnega sodelovanja, katerega cilj je poleg medkulturnega učenja tudi prenos izkušenj in znanja na področju prostovoljnega socialnega dela partnerskim organizacijam, tudi slovenskim kulturnim društvom na področju Jugovzhodne Evrope.

Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto je mednarodni seminar "Od ideje do izvedbe projekta" organiziralo v času od 2. do 5. decembra 2004 v Novem mestu. Udeležilo se ga 20 predstavnikov partnerskih organizacij iz Bosne in Hercegovine, Srbije in Črne Gore ter Italije. Primarni namen srečanja je bil organizatorje in mentorje prostovoljnega dela ter vodilne člane društev opremiti z znanjem in veščinami na področju managementa nevladnih organizacij ter promocija primerov dobre prakse. Seminar je le ena izmed akcij, s katerimi želijo prispevati k dvigu kakovosti nevladnega sektorja na področju Jugovzhodne Evrope.

Seminar je bil neka vrsta nadaljevanja poletnega dvotedenskega seminarja, ki sva se ga iz našega Društva udeležila Uroš Ivanovski in Marko Kužnik. Poletni seminar je bil tudi v Novem mestu.

Iz vsake organizacije sta bila povabljeni dva udeleženci, načeloma en starejši in en mlajši član. Iz našega

Društva bi se mogla udeležiti Vladimir Uršič Senior in Marko Kužnik, ampak je gospod Uršič bil zadržan zaradi privatnih zadev in je odpovedal prihod v zadnjem trenutku.

Torej, čeprav se je seminar začel v četrtek, 2. decembra po prihodu udeležencev z literarno-likovnim večerom pesnika Josipa Ostija in slikarja Janka Orača v Knjižnici Mirana Jarca, je uradna otvoritev seminarja bila šele naslednji dan. Po uvodnih nagovorih in predstavitvi programa, predstavili so se *Ministrstvo za kulturo - oddelek za zunanje zadeve in Urad za Slovence v zamejstvu* in po svetu s temo *SOFINANCIRANJE PROJEKTOV*, ter *Urad RS za mladino* s temo *MOŽNOSTI MEDNARODNEGA SODELOVANJA MLADIH*. Po kosilu sta na vrsti bila ogled preventivnih programov za otroke in predstavitev udeleženih organizacij.

Pooleg Društva za razvijanje prostovoljnega dela iz Novega mesta in našega Društva, so se seminarja udeležili tudi Udruženje za razvoj dobrovoljnog rada iz Jagodine, Omladinski center iz Herceg Novog, Društvo Slovencev regije Doboj *PREŽIHOV VORANC*, Društvo Slovencev LIPA iz Prijedora, Zveza Slovencev v Republiki Srbski iz Banja Luke, Radosti druženja - Udruženje roditelja, djece i mladih iz Bihaća, Slovensko kulturno društvo *IVAN CANKAR* iz Sarajeva ter Slovenski dijaški dom *SREČKO KOSOVEL* iz Trsta.

Po večerji smo šli na plesno predstavo skupine *Forma Interrogativa* in na otvoritev razstave Vladimira Andriča v

Kulturni center *JANEZ TRDINA*, da bi na koncu, vsi skupaj, končali v eni gostilni na Glavnem trgu in smo se zelo lepo imeli, kakor mi mlajši, tako tudi tisti starejši, ki so z nami pili, peli in plesali do pozno v noč. Zaradi tega se je bilo v soboto malo težje zbuditi in smo vsi bili zaspani, ampak časa za počivanje ni bilo. Ves dan smo se družili z *Rafom Pinosom* iz *Društva Mladinski ceb*. Tema je bila *UVOD V "PROJEKTIRANJE", CILJNO NAČRTOVANJE IN FOUNDRISING* ter *SKUPINSKO DELO - IZDELAVA PRIJAVE NA RAZLIČNE RAZPISE*. Po večerji smo šli na družabno srečanje na Srednji kmetijski šoli GRM kjer nas je zabaval folklorni ansambel *KRES*.

V nedeljo je gost na seminarju bila *Marija Pilipović* iz organizacije *Movit Nacionalna* agencija *Mladina*, ki je predstavila programe *Evropske komisije Mladina*. *Marija* je sicer iz *Novega Sada* in dela v *Ljubljani*, obljubila mi pa je, da nam bo pomagala okoli projektov. Potem smo imeli še dogovor o skupnih programskih aktivnostih v letu 2005 in smo zaključili ta seminar. Vsi smo obljubili, da bomo v prihodnjem letu še več sodelovali in imeli veliko skupnih akcij. Po kosilu je začel odhod udeležencev in je bilo zelo težko posloviti se, ker smo se v teh nekaj dneh navezali drugi na druge.

Kaj reči na koncu ... ta seminar je bil zelo koristen, ne samo zaradi stvari, ki smo se jih naučili, temveč zaradi novih poznanstev in stikov z drugimi slovenskimi društvi in tudi deljenja izkušenj ter možnosti za sodelovanje. Komaj čakam naslednji seminar da jih spet vse vidim in upam, da bo to srečanje ravno v Beogradu...

Marko Kužnik

Vljudno prosimo vse člane, ki niso priložili potrebne dokumentacije ali niso plačali članarine za leto 2003 in 2004, da to storijo najpozneje do 31. januarja 2005.

NA PLANINCAH...

SOČA

Po programu Soča 2004, ki ga je pripravil gospod Jovan Kelić, je velika skupina, 52 planincev iz Beograda, obiskala Slovenijo od 15. do 26.08.2004.

Kot predvideno, smo obiskali Bled, Dolino vrat, čez Vršič smo prišli v dolino Soče in ob njej od izvira nizvodno do Tolmina, po obisku Cerkna in Vrhniko smo se prek Ljubljane vrnili v Beograd.

Program, ki je trajal 11 dni je bil zelo pester, bogat, toda tudi zelo naporen. Med potom smo obiskali veliko kulturnih in zgodovinskih znamenitosti ter naravnih vrednot in lepot.

Naj naštejem najpomembnejše: obisk rojstne hiše Franceta Prešerna v Vrbi, rojstne hiše Simona Gregorčiča v Vasi Vrsno pod Krnom in rojstne hiše Ivana Cankarja v Vrhniko; vse so urejene kot etnološki spomeniki. Ogledali smo si tudi več spomenikov iz prve in druge svetovne vojne, in sicer dele Soške fronte na Krnu, spominsko grobišče padlih Italijanov v Kobaridu, spomenik padlim borcem, planincem v Dolini vrata ter partizansko bolnišnico Franjo v bližini Cerkna (kandidat za UNESCO svetovno dediščino).

Obisk smo začeli na Blejskem jezeru, turističnem biseru Slovenije in Vintgarju, soteski reke Radovne.

Naj omenim po mnenju mnogih najlepšo reko Evrope smaragdno-zeleno Sočo, ki v senci vrhov-dvatisočakov, teče enkrat ujeta v ozka korita drugič pa široko in razlito; sotesko reke Koritnice in trdnjavo Kluže, Mlinarico, Tolminko in Tolminska korita, Lepeno, slap Boka...

Veliko stvari je za videti časa pa premalo, hitimo, toda kljub temu ne moremo vsega obiskati. Veliko tega smo pustili za drugič.

Visokogorska skupina je imela cilj obiskati bližnje vrhove ob poti. Obiskali smo: Jalovec 2643m, ki je simbol Slovenske planinske zveze in slovi kot najlepša gora v Julijskih alpah. Zelo zahtevna tura. Malo Mojstrovko, Prisank, Razor, Stenar, Križ, Konjc, Visoki Kanin in Krn. Vsi vrhovi so višji kot 2000m. Obiskali smo tudi Južno-bohinjske gore: Vogel, Rodico in črno prst. Zelo dolga celodnevna tura za več kod 8 ur hoje. Naša skupina pa je potrebovala 10 ur. Na začetku smo obiskali slovite planšarje na planini Razor, ki proizvajajo znani tolminski sir.

To poročilo bom končal z zgodbo na Kaninu.

Po načrtu naj bi bivali dve noči v Skalarjevi koči na Kaninu. Skupina se je zbrala pred kaninsko gondolno žičnico. Toda gor so lahko šli samo tisti ki so imeli planinske čevlje, to je bil pogoj (nekateri so ostali spodaj). Po polurni vožnji z žičnico smo na zgornji postaji. Ko stopimo ven je pred nami čudovit alpski svet: navpične skale naokoli, pred nami pa zelo strmo melišče, vse belo kot sneg.

Občutki so zelo različni od navdušenja do strahu. Večji del skupine so ženske in prvič v alpskem svetu, zaradi tega je razumljivo da sta dve v strahu začeli drgetati in jokati. Morali smo ju vrniti nazaj. Vse ostale so bile "pogumne", toda na prvih klinih in jeklenih vrhov so nekatere izmed njih rekly: jaz ne grem naprej. Ena je svojemu možu zagrozila: "Če se iz te pustolovščine vrnem živa, te umorim.!"

Ob majhni pomoči moških se je vse srečno končalo.

Mirko Detiček (prevod Branko Zorko)

STOL

Letošnje planinsko poletje Društva Sava se je začelo s pohodom na Stol na Kravankah. Po nočni vožnji s kombijem od Beograda čez dve meji, nas je 17. julija že ob 6 uri šest prispelo v Kranj. Kranjčani su takrat večinoma še spali, zaradi česar smo v prazni glavni ulici sedeli pred kavarno in čakali da jo odprejo. Potem, ko so odprli še trgovine smo nakupili hrano in manjkajoče kose opreme, ter nadaljevali pot do Begunj in še naprej v hribe do višine kakršnih 1000 m.

Na gorski cesti smo srečali številne pohodnike (pešce) različne starosti, ki so nas začudeno opazovali, češ kaj se peljete pojdite peš! No kmalu smo se jim tudi mi pridružili in po lepi gozdni poti smo se povzpeli do Roblekovega doma ki je 1657 m visoko. Od tam se je odprl čudovit razgled na dolino Save, Blejsko jezero z znanim otočkom in cerkvjo na njem, Lesce, Radovljico in še naprej proti Kranju. Nad njo proti jugo-zahodu

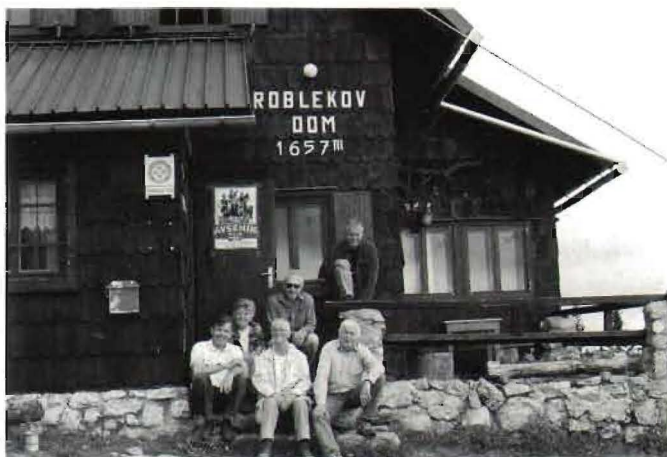

smo videli Julijce ter najvišji vrh Triglav. Na severo-zahodni strani pa, čez dolino Zelenice je nad nami stal cilj našega popotovanja: mogočen vrh Stol visok 2236m, napol zavit v oblake.

Po kratkem počitku smo se odpravili proti Vrhju Begunščica - 2060m. Med hojo smo zaslišali nenavaden šum v zraku: skoraj nad glavami, čisto blizu, mimo prileti jadralno letalo, tako da smo za hip razločno videli obraz pilota, potem pa je letalo izginilo za bližnjim vrhom. Takšnih srečanj smo potem imeli še več, ker je v dolini pod nami športno letališče Lesce od koder motorna letala potegnejo jadralna letala v zrak do določene višine. Piloti nato poiščejo steber dvigajočega se toplega zraka, ki jih povzpne še višje, potem pa preletijo do naslednjega zračnega stebra. Spretni piloti lahko v zraku ostanejo po več ur in letijo okrog vrhov Karavank.

No, vrha Begunščica nismo dosegli. črni oblaki so zelo nevarno grozili, da se bo začela nevihta, veter je postajal čedalje bolj mrzel pa tudi temniti se je začelo, vrnili smo se nazaj v dom i zaspali že okrog osme ure.

V nedeljo 18. julija se je napravil lep dan, Stol je stal obsijan s soncem na nasprotni strani doline in nas vabil. Najprej smo se spustili v prekrasno zeleno dolino Zelenice (1500m). Vzpon na Stol se je začel v redkem macesnovem gozdu s travo, mahom in cveticami različnih barv. V jutranjem soncu je vsa pokrajina bila kot umita in bleščečih barv.

Z višino je gozd zamenjalo grmičevje in trava, nato pa je ostal samo še kamen in posamezne skupine planinskega cvetja, različnih barv, ki skoraj brez listja raste kar na skalah.

Pod vrhom smo se lahko kepali, ker je sneg ostal v jamah in senčnih legah.

Na vrhu je bilo zelo vetrovno, in imeli smo še lepši razgled na dolino, Julijce pa tudi na Celovec in Koroško v Avstriji, ker čez Stol poteka državna meja. Tam so nas pričakali črni ptiči živo rumenih nog in kljunov, ki so v močnem vetru spretno leteli in hitro pobrali vsako drobtinico hrane, ki je slučajno padla na tla. Jadralna letala so spet letela, toda večinoma na manjši višini in smo imeli enkratno priložnost opazovati jih med poletom, globoko pod nami.

Med potjo ter na vrhu smo srečevali veliko planincev posameznikov in skupin: Slovencev, Avstrijcev in drugih narodnosti. Po obisku Prešernovega doma pod vrhom smo pričeli neskončno spuščanje v dolino, najprej po strmih travnatem pobočju, potem pa skozi gozd do Valvazorjevega doma, kjer nas je spet čakal naš kombi. Zelo veseli smo bili, ko smo zagledali našega voznika, ki nas je, utujene, ponoči prepeljal do Beograda.

Vodja tega krasnega pohoda je bil Mirko Detiček.

Branko ZORKO

ČLANI DRUŠTVA SAVA NA TRIGLAVU

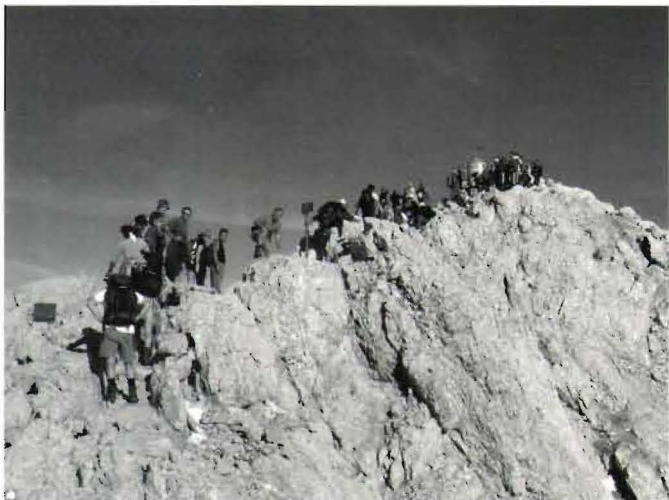
Pohod na Triglav je bil tretji v vrsti letošnjih odprav. Tudi ta vzpon je organiziral Mirko Detiček, izkušeni planinec.

Skupina enajstih članov Društva Sava in Planinskega društva železničar iz Beograda je po dolgi nočni vožnji 25. avgusta ob 12 uri prispela do Aljaževega doma v dolini Vrat. Vrata so značilna ozka, alpska dolina med vrhovi, ki sežejo nad 2000m in se končajo s sedlom Luknja 1758m čez katerega se lahko pride v dolino Soče.

Prav nad Aljaževim domom, ki je na višini 1015m se skoraj navpično dviguje veličastna Severna triglavska stena z vrhom Triglav visokim 2864 m. Pogled nanjo vzbuja prav čudne občutke - hkrati občudovanje in strah, človek pa se počuti zelo malega.

Za vzpon smo zbrali Tolmiškovo pot. Na začetku stezica pelje zelo strmo skozi gozd listavcev, ki jih hitro zamenjajo iglavci med katerimi je veliko lepih macesnov, toda kmalu dosežemo višino, ko izgine gozd ter srečujemo le še nizke borovce in grmovje. Šez tri ure smo na višini 2000m, in že popolnoma v alpskem svetu. Samo še skale, melišča in redke posamezne toda prelepe planinske rožice, ki zgledata kot umetne med skalami. Med potjo smo premagali kar nekaj popolnoma navpičnih skalnatih sten, ki so dobro opremljene s klini in železnimi vrvmi. Na takšnih mestih smo poleg nog enakovredno uporabljali tudi roke. To so zelo resni deli poti, ki utegnejo biti tudi nevarni za tiste, ki ne spoštujejo pravil za vedenje v gorah.

Ob strogi koncentraciji je treba paziti na vsak korak in prijem z rokami, istočasno pa je najbolje premagati željo, da bi pogledali v globino pod seboj.

Potem spet pridemo na lažji del, kjer se lahko sprostimo in občudujemo čudovit razgled na vrhove, ki so še vedno visoko nad nami, na gozdove v Dolini vrat ter Aljažev dom, ki je že čisto majhen v dolini.

Na višini 2100m smo na Begunjskem studencu, ki komaj curlja in potrebuješ kar nekaj minut, da si natočiš plastenko dobre mrzle vode. Zaradi tega se ob studencu gnete planincev, ki bi se po napornem vzponu radi odžejali in nadomestili izgubljeno tekočino. Od tod, kot na velikem odru pred nami, opazujemo pogumne planince, ki skupaj s plazom kamenja tečejo po melišču navzdol ter se na tak način najhitreje spuščajo, hitro toda tevano.

Hitro po izviru pot postane bolj položna toda same skale in če dalje več snežnih zaplat. Naokrog goli vrhovi,

pobarvani rdeče od zahajajočega sonca. Kratko pred temo smo dosegli Dom na Kredarici 2540m.

Tam nas je pričakalo neprijetno presenečenje, naše rezervirane sobe so oddali, ker nas ni bilo do 19h! Dom pa je nabasan, v jedilnici še za sedeti prostorov ni bilo. Gneča, toda veselo, nekdo je sem gor privlekel celo harmoniko in veliko jih poje. Čakati je bilo treba da se umiješ, da se vsedeš, in da naročiš kaj za jesti ali popiti, toda vsi so zadovoljni. In na koncu smo vsi našli nekakšen kotiček za spanje: redki na posteljah, ostali pa na mizah in klopeh v jedilnici, ali kar na tleh, nekteri celo pred domom v šotorih.

Zunaj pa jasna noč, polna luna, ki obsija Triglav nad nami in doline pod nami. Vidi se kot po dnevi le barve so

izginile. V dolinah se pa vidijo skupine luči - mesta, ki se vrstijo prav tam do Ljubljane. Nepozaben prizor in doživetje!

Ob 7 zjutraj smo že na vzponu na Triglav, pa nismo sami, še veliko jih je tudi pred nami. Nekateri se že vračajo in ker je pot zelo ozka, je treba počakati da pridejo mimo. Spet klini in vrvi in po 8 uri smo že na vrhu, srečni in zadovoljni skupaj z veliko ostalih planincev.

Tiste, ki so prvič na vrhu "krstijo" z udarcem po ta zadnji, in vsi se slikajo. Sončno je. Razgled je lep. Zdaj pa je vse pod nami: doline, vhovi in celo oblaki. Zaradi oblakov na jugu in zahodu ne vidimo morja. Vidimo le najvišje vrhove ki štrlijo nad oblaki.

Spuščanje je na navpičnih odsekih veliko bolj neprijetno kor vzpenjanje, zdaj moraš pogledati navzdol, v globino, da vidiš kam boš dal nogo. Še bolj je treba paziti, da ne zgubiš koncentracije, kljub temu da že čutimo utrujenost. Pri Kredarici si ogledamo večni Triglavski sneg, ledenik, ki postaja če dalje manjši, in se spuščamo po drugi poti, tokrat čez prag, v dolino.

V Aljažev dom smo prispeli, ko so zadnji sončni žarki obsijali Aljažev stolp na vrhu Triglava in se je ta svetil kot majhna zvezda na skali. Tam gori smo bili še nekaj ur pred tem. Vsi smo zadovoljni zaradi uspeha, pa tudi da smo vsi brez kakršnih koli problemov prišli nazaj.

Branko Zorko

**SREČANJA ČLANOV IN
OBVESTILA SO VSAK
PETEK OD 18-20 h V
PROSTORIH DRUŠTVA
„SAVA“,
VIŠEGRADSKA 23.
VABLJENI!**

Tomaž Gorjup (1950 -) Arbor vitae

V tej številki Biltena objavljamo imena tistih članov, ki so preminili in nas zapustili ali pa se preselili v neki drugi, upamo, boljši svet, kakorkoli kdo od nas to dojema. Objavljamo imena tistih, o čigar odhodu smo obveščeni. Hkrati vas prosimo, da nas obvestite, če veste še za kakšne člane društva, ki so umrli. Informacija naj vsebuje: ime in priimek, datum in kraj rojstva in smrti.

Katarina Anđelović Kolman ★.02.11.1913. Melinci, Murska Sobora, - † 28.11.2004. Beograd